

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 60 kr., za četr leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Vabilo k naročbi.

Z mesecem marcijem poteklo je naročnikom četrtletnikom naročilo. Prosimo torej, naj se podvzajajo nadalješnje naročnino doposlati, da se jim določiljanje lista ne pretrga ali ustavi. List stane do 1. julija 80 kr., do 1. oktobra 1 fl. 60 kr. in do konca leta 2 fl. 20 kr.

Naročnina, nova in zaostala, naj se nam pošlje po poštnih nakaznicah.

Upravnistvo.

Čudno, prečudna hvala.

(Konec iz štev. 4.)

Česar smo bili pričakovali, tega smo nekaj dočakali, žal, da nismo vsega. Ono naznanilo ni prišlo v „Medjimurje“ po naključji, ampak „ablegat“, pri nas bi se mu reklo, da je drž. poslanec, g. Rakovsky je bil tudi v tem „veliki mešter“ ter je Bog zna, kako ali spravil je tisto naznanilo v „Medjimurje“, ne da bi uredniku Margitai Jozsefu prišla sumnja, da tiči v naznanilu več, kakor navadna novica. Oči je uredniku še le odprl duhovnik Molnár István in to radi priznamo, da jako spretno in odkrito.

V številu 5. in 6. „Medjimurja“ priobčuje se njegov odgovor na ono naznanilo: Slobodni zidarji. „Njih veliki mešter“, pravi, „g. St. Rakovsky pozivlje vse ljudstvo na istinito, brat-sko ljubezen, češ, da smo pred Bogom vsi ednaki, tako bogati, kakor siromaki.“ V tem pa pač „novi“ veliki mešter ni povedal nič novega, kajti je že več, kakor 1800 let preteklo, odkar je veliko večji „mešter“, namreč izveličar sveta, Jezus Kristus, zapovedal, naj ljubimo bližnjega, celo sovražnika svojega ter je učil, da smo pred Bogom vsi ednaki, tako bogati, kakor siromaki. Isto oznanjuje sv. kat. cerkev neprestano in to čuje se v vsaki kat. cerkvi nedeljo za nedeljo. . . .“

Na to dokazuje g. Molnár, kako se kaže ta ljubezen v kat. cerkvi, izlasti mu pa služi

v to izgled kardinala Šimora, ki sto in sto jezer razdeli skoro vsako leto na dobrodelne naprave in tacih se nahaja po celi domovini, tudi v Medjimurji in njih nobena ni delo „slobodnih zidarjev“ — vse so izrastle iz kršč. ljubezni, iz tal kat. cerkve.

„Čitam na dalje“, piše g. Molnár, „da se društva slobodnih zidarov skrbé za to, da pritisnemo siromaštvo svigdi pravice zadobi a gzdavo gospodarstvo, da se potere“. Na to ima pa odgovor, da pretrese lahko celo „ablegata“ Rakovsky. „Pitam“, pravi, „koga so in kake siromake so oslobodili njih tlačiteljev? — Brž nikoga, kajti g. Pulsky je bil pred meseci še ravno tak veliki mešter, kakor je sedaj g. Rakovsky, pak sam sebe ni mogel ubraniti uzuršev (oderuhov), nego prišel je in je tožil jih sodnji.“

Kar se tiče potlej tega, da čéjo „slobodni zidari“ poslej na delo in to pod „obrambo same vlade“, „verujem“, pravi g. Molnár, „na toliko, da dojdú lepi govori na svetlo, ali njihovi čini namere in sredstva budu i na dalje otajna, skrita, temična, kakor je temična ona hiža, vu koju svoje regrute (novince) peljaju. Krt ostane pod zemljum i rova nevidljivo . . .“ V kratkih pa čvrstih črtah nariše za tem g. Molnár to rovanje „slobodnih zidarjev“ in prisili na konci celo uredništvo „Medjimurja“ na to, da izjavi: „K našoj zastavi jesmo i hočemo ostati verni za naveke“.

Lehko vemo, da je bila ta izjava grenka uredniku ali nam ne velja ona veliko, kajti mož, ki vidi v tem največjo srečo za svoje ljudstvo, če ga prevstvari v madjarsko, tak mož pač ne zasluži, da mu človek kaj verjame. Kakor doslej, tako ostane pri njem tudi poslej: Kar je madjarsko, velja njemu vse in njemu je največja sreča, da dela za madjarstvo. Ubogo ljudstvo, ki nima berila, kakor je tako, ki mu ga podaje „Medjimurje“!

Mož, ki se mu tresó hlačice, ako sluti le iz dalje, da se godi kaj pod „obrambo vlade“,

to je madjarske, tak mož pač ni za to, da ljudstvo drži kaj na njegovo besedo. Da je pa pri njem tako, to vedó naši bralci lahko iz vsega, kar so doslej izvedeli o njem. Mi ne znamo, koliko ali nekaj bralcev imamo v Medjimurji, le-te pa prosimo zato, naj gledajo, da dobé ljudje drugo berilo v roke. Naj bo že to, katero koli, samo „Medjimurje“ naj ne bode!

To je pogubljivo in ostane tako, če še desetkrat prišeže slavni Margitai Jozsef na „svojo zastavo“. Častita duhovščina pa naj gleda, da se otrese sama jarma, nasilja, ki se ji dela od madjarstva. Dokler pa še ne more tega, naj skrbi ljudstvu, da dobi boljše berilo v roke, kakor je „Medjimurje“.

Slov. jezik in c. kr. uradi.

(Konec.)

Da pa bralci „Slov. Gospodarja“ še bolj razvidijo, da se res nismo potegovali za same malenkostne reči in prijekali „bika za rep, namesto za roge“, objavljam, kakor sem bil že obljubil, celo dotično prošnjo od besede do besede. Prošnja se glasi:

„Vis. c. kr. justično ministerstvo!

Okraj Šmarski — St. Marein bei Erlachstein — na južnem Štajarskem je popolnoma slovenski. Za Nemce se je dalo vpisati pri zadnji štetvi komaj 40 oseb, in še to so večinoma uradniki; vsi ostali stanovniki — po številu 18.100 — so Slovenci.

Tembolj se čudime in žali nas to, da se slovenski naš jezik in ž njim vred narodnost naša pri tukajšnjem c. kr. okrajnem sodišči v Šmarji tako prezira! Akoravno ima sodišče opraviti izključljivo le s slovenskimi strankami vidimo na poslopji, kjer uraduje, samo nemški napis: „K. k. Bezirksgericht St. Marein“ pod c. kr. orlom! Istotako so napisi nad posameznimi vrati, kjer poslujejo uradniki in sodniki, samo v nemškem jeziku. Človek bi mislil, da so toti napisi za to, da se stranke lahko po njih ravna in da razvidijo, kje biva kak urad, oziroma sodnik; človek bi nadalje sklepal, da bodo toti napisi pri našem sodišči, ki je samo za slovenske stranke, tudi slovenski, ali napisi so samo v jeziku nemškem! Ako se taki napisi napravljajo v tujem, strankam nerazumljivem jeziku, pravi se to nezmisel in je prav takó, kakor bi jih sploh ne bilo. Stranke morajo vendar-le še popraševati, kje uraduje ta ali oni uradnik. Uradni pečat je pri našem sodišči za vse odloke, tudi za slovenske samo nemški. Pozivi, s katerimi se kličejo stranke in priče k sodišču, so nemški. Sprejemni listi, s katerimi morajo stranke potrjevati prejém odlok, razzodb, pozivov itd., so seveda ravno tako samo nemški.

Nam Slovencem se godi s tote strani —

in ne samo pri nas v Šmariji, ampak tudi po drugod po Slovenskem! — očitna krivica. Naš narod umeje slovenski čitati in pisati; ako dobiva torej slovenske dopise, vé takoj, kaj zahteva od njega c. kr. sodišče. Pri nemških pozivih pa ti mora iskati še le tolmača, ali ta ne zadene vselej prave, tako, da imajo stranke lahko večkrat veliko škodo. Pravici to gotovo ne koristi.

Visoko c. kr. justično ministerstvo, stoječe vselej in vsekdar na principu državnih osnovnih zakonov, pokazalo je že premnogokrat tudi nam Slovencem nasproti, kako resno mu je mar, da se strogo izvaja jezikovna enakopravnost z jamčena nam v § 19. Zatorej prosimo s popolnim zaupanjem:

Vis. c. kr. justično ministerstvo blagovoli zaukazati, da se na našem c. kr. okr. sodišči naredi pod c. kr. orlom slovenski napis: „C. kr. okrajno sodišče v Šmariji; da si naše okr. sodišče omisli slovenski uradni pečat, slovenske pozive, sprejemnice in druge potrebne slovenske tiskovine, ter da take tiskovine potem tudi upotreblja“.

V Šmariji pri Jelšah, dne 9. dec. 1888.

(Sledé podpisi.)

Ne pričakujmo vsega od naših deželnih in državnih poslancev! Poleg teh naših zastopnikov je jeden glavnih pripomočkov za dosego narodnih pravic tudi pritožba, rekurz in prošnja. Vlada sama je že večkrat izjavila, da želi pojasnil izmed ljudstva samega; vlada želi in hoče imeti konkretnih slučajev v rokah, ker tako najlezje izvé potrebe in zahteve prebivalstva. Razen tega so take pritožbe tudi močna oslomba našim poslancem, ker po tem takem vlada izvé, da želje naših poslancev so želje narodove in ne samo njih osebne želje. Primeri rekurze slov. občin za slovensko ljudsko šolo, ki so imeli že nekaj uspehov! S tega širšega in višjega stališča, naj se ocenjuje naša gori omenjena pritožba. Prepričan sem, ako vsak okraj na slovenskem Štajarskem pošlje enake pritožbe na Dunaj, kakor okraj Šmarski, da to gotovo ne bo brez uspeha. To utegne spoznati tudi gosp. dopisnik, ki je spisal svoj odziv na naš poziv. „Trkajte in odprlo se vam bode!“ tako misli tudi poslej Šmarčan.

Gospodarske stvari.

Gnojišča in njih streha.

Da je gnojišče glavnic, ki daje dobre obresti, to je znano in slab gospodar, ki ne gleda na to, da ima dobro gnojišče, t. j. da pospravi gnoj čem bolje mogoče v kup, dokler ga ne izvozi na polje. To pa ni tako lahko, kakor se misli. Jama na kakem konci dvorišča, v katero se spravlja gnoj iz hlevov, ta še ni

vse in treba je skrbeti za to, da ne trpi škode gnoj na gnojišči ter mu ne izhlapi najboljih snovi, predno pride gnoj v zemljo in ji vrne tistih moči, ki jih ji jemlje silje, dokler raste na njej.

Ako leži gnojišče na prostem, dela gnoju škode solnce pa tudi dež, če ga je veliko, spere ga preveč. Naj se prepereči oboje, za to se napravljata streha na gnojišče ali se pokrije s krovom iz zbitih desek. Resnica, s tacim krovom doseže se oboje, vendar pa ni za to, da pride sploh v rabo. Nekaj je to, ker se poletu, ko ni dalje časa dežja, posuši gnoj preveč in treba bi ga bilo večkrat zaliti z gnojnico. Ako se to stori od časa do časa, tedaj je dobro; če se pa opušča, potem izgubi gnoj vendar-le veliko svoje moči. Ali kar je še važniše, tak krov ali streha, stane denarja in pri gospodarji, ki pridela veliko gnoja, priredi se le težko, kajti gnojišče je pri njem precej veliko.

Kaj kaže tedaj njemu? Naj drži deževnico od gnojišča, to se pravi, toliko deževnice, kolikor bi mu je bilo preveč, to doseže človek s tem, da napravi zid okoli gnojišča nekaj v dno, nekaj nad zemljo. Isto doseže, vsaj nekaj, ako se vdela rob gnojišča trdno z ilovico, da ne prepušča deževnice pa tudi gnojnico drži bolj v sebi. To delo ne stane preveliko in vendar pomaga veliko za to, da ostane gnoj močan in se celo vzboljšuje na gnojišči.

Zoper vročino solnca pomaga si kmet lahko in za to mu ni treba druga, kakor da vsadi ob robih gnojišča par tacih dreves, ki hitro rastejo in dajo obilo sence. Za to kaže menda najbolj divji kostanj, lipa itd. V tem naj še omenimo eno napako pri izvažanju gnoja. Nekateri gospodarji imajo svoje gnojišče na dvorišči in čisto prosta jama velja jim za tako. Kedar se izvažajo pri njih gnoj, postavlja se voz na sredo jame in družina meče od vsake strani gnoja na voz. Delo gre tako sicer urno naprej ali uboga živina, ki mora izpeljati poln voz iz jame!

Po naši misli pač ni treba živini te muke. Ako so ljudje razumni pri svojem delu, ne bode jim pretežko, da si ga vpravljajo prav in si voz vselej tako postavijo, da tudi njim ne bode treba predaleč nositi ali metati gnoja na voz. Tedaj nikar živine mučiti, kjer se da delo opraviti drugače!

Sejmovi. Dne 30. marcija v Celji in v Poličanah (za svinje). Dne 1. aprila v Mariboru. Dne 2. aprila v Artičah in v Radgoni. Dne 3. aprila v Imenem (za svinje) in v Lučanah.

Dopisi.

Iz Spitaliča. (Zmešnjave.) Čital sem iz Hajdinja dopis o neprijaznih tamošnjih raz-

merah med č. g. župnikom in župljani. Peščica ljudi, ki si svoji največjo veljavo v župniji, nasprotuje tamošnjemu velezaslužnemu č. g. župniku. Tudi iz naše, dosehal mirne doline se mora žalibog nekaj enakega poročati. Do konca preteklega leta je županoval tukaj sicer priprost pa pameten in značajan kmet Franc Kukovič, po domače Platovšek. Franc Kukovič je pridno in zvesto oskrboval občinsko premoženje. Meseca grudna preteklega leta pa so izvolili Tolstovrharji novega župana, ali on stanuje na visokem hribu, na koncu župnije in imajo Tolstovrharji sedaj po potrdila, živinske potne liste itd. večinoma daleč in težavno hoditi. Še več. Med tem, ko je pod prejšnjim županom vladal lepi mir in sporazumljenje med g. župnikom in občino, ker je Franc Kukovič, prejšnji župan, značajan mož ter se ni dal rabiti od tiste peščice župnikovih sovražnikov „za klešče“, s katerimi bi iz varnega zakotja župnika ščipali, v tem, pravim, pa so novi župan in njegovi modri odborniki takoj začeli borbo zoper g. župnika. Leta 1819 je namreč kupila župnija Spitalič tisto zemljišče, na katerem sedanja šola stoji, za mežnarijo in organista in še je leta 1845 se otvorila župnijska šola pod vodstvom prvega Spitališkega učitelja Jerela, potem ko se je na temelju prejšnje stare koče postavilo leta 1830 sedanje poslopje. Ker so do leta 1886 vsi učitelji bili ob enem organisti, uporabljali so na ime župnijske občine Spitališke (in ne občine Tolsti vrh) vknjiženo zemljišče kot nagrado za orgljanje ob nedeljah in praznikih. Tudi mežnar je imel v tem poslopju stanovanje in še le po novi šolski postavi so ga porinili v klet pod šolo, v kateri ni peči in ne okna, ter je živel siromak tam zimo in leto v nekurjeni temni in vlažni kleti, v kateri je ob enem shranjeval svojo hernjsko vino. Dačo je plačevala pa cerkva za celo posestvo do leta 1886 in še sedaj plačuje zavarovanje proti ognju za šolsko poslopje. Ker je toraj posestvo fare Spitališke in je le župnik predstojnik Spitališke župnije, ne pa Tolstovrški župan, ima župnik odločevati in razpolagati s posestvom, ki je vselej le bila nagrada organistova. Razun tega je sedanji g. župnik privolil, da sme g. učitelj kot taki rabiti brezplačno dva vrta. Ali občinski odbor Tolstovrški je, ne da bi g. župnika kaj vprašal, sedanjemu g. učitelju, ki še pa le drugo leto prevzame orgljarstvo, oddal v seji dne 22. decembra 1888 organistovo zemljišče proti odškodnini 25 gl. Še le čez blizo dva meseca je g. župnik po drugih župljanih izvedel o tem sklepu in opozoril župana, da on kot župan občine Tolsti vrh nima segati v pravice župnijskega predstojništva, to je g. župnika ter je izjavil, da nima nič zoper to, da g. učitelj „kot organist“ uporablja zemljišče, vsakako pa se ustavlja župnijski predstojnik

temu, da župan in njegovi odborniki g. učitelju delijo reč, do katere nimajo nobene pravice. Naš g. župan pa na to pošlje nek „ukaz“ g. župniku in z njim „poziv“ in potrdilo, katero bi imel g. župnik podpisati, da je gotovo „ukaz“ in poziv prejel. „Ukaz“ je g. župnik poslal s pritožbo preč. kn. škof. konzistoriju v ogled in razsodbo, poziv in potrdilo pa je takoj vrnil. Vsled poziva bi g. župnik na pustno nedeljo imel priti k odborovi seji in potrditi sklep z dne 22. dec. 1888. G. župnik je to odklonil, ker se o tej reči nima pogajati z občinskim odborom in županom Tolstega vrha. V tem odboru je tudi prežvitkar Jurij Zorko, ud odbora in ob enem občinski pisar, tisti Zorko, ki je pred Francem Kukovičem županoval in kakor se mu očita, zapustil občinske račune v neredu. Če tudi ni več posestnik, vendar je še ud odbora, v Spitaliči se to ne vzeme tako pri čistem. Ker k omenjeni seji na pustno nedeljo ni bilo g. župnika, dostavili so mu po županu dne 15. marcija nek zapisnik ali protokol, kateremu je določil g. župan še neke opombe. Ker g. župnik ni doktor modroslovja in svetega pisma ter ne more tajnostnih in visokopomenljivih dopisov županovih razumeti in si jih ne mara tolmačiti, zato je, ker v omenjeni zadevi nima z županom in odborom nič opraviti, oboje odklonil in županu nazaj poslal, naj on „izgrunta“, kaj je pisal. O svojem času več o tej zadevi.

Iz Vranskega. (Poslovitev.) V soboto, dne 23. marcija je bila seja okrajnega šolskega sveta Vranskega tukaj; zadnjokrat pred svojim odhodom na novo svoje službeno mesto je tej seji predsedoval c. kr. okrajni glavar v Celji, gosp. dr. Evgen Netoliczka. Posluživši se te prilike, je g. okrajni glavar v slovenskem jeziku in v srčnih besedah jemal slovó, zahvaljevalje se udom za njih sodelovanje. Omenil je g. glavar, da je našel v okraji obilo podpore za svoje delovanje, katero je pospeševala vzajemnost s preč. duhovništvom. Gosp. glavarju na odgovor izraža preč. gospod duh. svetovalec, župnik Balon v imenu okr. šolsk. sveta veselje, da je poklican gosp. glavar na višje službeno mesto, ob enem pa obžalovanje, da zgubi, okraj tako nepristranskega, v vseh slučajih ljudstvu naklonjenega in priljudnega predstojnika, kateri pripoznava trud dušnih pastirjev v administraciji in kateri je blag v svojih sodbah ter je znal spraviti v sklad potrebe šole z zmoglostjo ljudstva. Začetkom aprila že dobimo v Celje novega g. glavarja.

Iz Slov. Bistrice. Rodoljubni g. dr. Jože Vošnjak iz Ljubljane je povabil o svojem godu nekaj narodnih mož iz naše okolice k svoji gorici nad Slov. Bistrico. Imeli smo veseli večer s popevanjem narodnih pesmic, tudi Slomšekovih nismo pozabili. Pri napitnicah so g.

doktorju čestitali najprej č. g. duhovniki, potem uradni in drugi gospodje. Gg. učitelji so se še pa posebej g. doktorju zahvaljevali za precejšnje število slov. knjig in slov. časnike, ki jih on naročuje in so primerne za slov. mladež. Z njimi se množijo šolske knjižnice. Spomnili smo se tudi na naše bralno „društvo pod Pohorjem“, prvo na Slovenskem; tudi njemu je g. doktor primogel do knjižnice in to že leta 1863. Bil je govoril v Mariborski čitalnici za razširjevanje „bralnih društev“, in to je rodoljube dosti spodbujalo, da so si v svojih okrajih ustanovili „bralna društva, in poleg njih tudi sadje in vinorejske vrte. Nje pa tudi najlažje oskrbujejo rodoljubni gospodje učitelji. Želeti je, da bi se rodoljubi ob godu svojem ali v čitalnicah, ali o drugih prilikah, ko se kje snidejo, posvetovali in kolikor največ mogoče, pripomogli k napredku svojega naroda slovenskega. S.

Od sv. Ane v Slov. goricah. (Dobro se meri.) V kratkem sem šel zopet po našem blaženem Rožengruntu! Tamkaj dojdem učenko, ki je šla iz občine Šavnice tje gor v daljnji Logatec v šolo. Vprašam jo, zakaj ne hodi k sv. Ani v šolo? Odgovori: „Oče me ne pustijo, ker je tam vse slovensko, in ker so me tam v časih s šibo „rezali.“ Dalje jo vprašam: No deklica, ti-li ni žal, da bodeš slovenski popolnoma pozabila, nemškega se pa tudi ne bodeš v Lugateci popolnoma izučila? „Zlo mi je žal za to, posebno, ker imamo zgoraj v Lugateci „lehrerja“, ki so dostikrat — čudni in v tem nas tepejo s palico!“ No to izjavo proste deklice sem si potem mislil: takó je prav, neumni nemškutarski stariši se takoj jezijo, ako v slovensko-nemški šoli učitelj ali g. kateket le enmalo s šibico našeškajo učenca, kateri si to zasluži, saj se zastonj itak ne tepe nihče. Toraj dobro se meri tam gori v nemškutarskem Lugateci, tem bolj, ker tudi tamkaj ne hodijo učenci v „židi“ oblečeni, kakor so si morda osrečeni nekateri Šavničarji mislili, kedar so sklepali, da bi svoje otroke gori všolali in kakti Judež dospoda, prodali. Nekateri so kakor norci, da bi jih še pamet ne marala srečati. Sicer pa, da bi takrat že bil na Šavnici predstojnik mladi in vestni g. M. Steinfelser, gotovo bi jim bral levite, katere jim spadajo. Zatoraj srečno Rožengrunt!

Od Šavnice. (Prepir.) Blizu nas, v nekem kraji poleg cerkve se je sosed s krčmarjem zastran nekega računa že več časa prepiral. Ker pa je temu krčmarju nekdo šipe na oknih potrl, zato se ve, da je bil na sumu ta sovražni sosed. Za tega del pa sta se nju ženi v začetku tega postnega časa hudo spoprijeli ter sta se iz vsega grla prepirali. Prva je rekla: Tvoj mož nima druga, kakor mustače. Druga pa se ji hitro odreže: Tvoj ni nič, moj pa je vsaj trgovski „gsel“. No veliko to tudi ni. Sploh je cela stvar malenkostna, vendar pa

Vas, g. urednik, prosim, da bi le-teh vrstic ne zavrgli. Meni je na tem, da moža izvesta, kako neumno je od njiju, da se prepirata. Morebiti ju spravi „Gospodar“, ako vzprejme te vrste v svoje predale.*) S. A. L.

Iz Celja. (Dijaška kuhinja.) Za III. društveno šolsko leto 1888/89 so dalje darovali naslednji častiti in prečastiti daritelji: Jakob Janežič, tovarnar v Grižah 2 fl., slavna „Posojilnica v Celji“ 100 fl., prevzvišeni knezoškof Jakob Maksimilijan za februar 4 fl., Martin Gaberc, kaplan na Vranskem 4 fl., Valentin Mikuš, kaplan v Konjicah 5 fl., neimenovani dobrotnik iz Šmarja po preč. g. kanoniku Ivancu 10 fl., slavna „Posojilnica v Mozirji“ 10 fl., Franz Janesch, trgovec v Celji 5 fl., Franc Ogradi, kanonik in ravnatelj bogosl. v Mariboru pristopil kot pokrovitelj 50 fl., dr. J. Vošnjak, od po g. Veršec-u prodanih knjižic 2 fl. 10 kr., dr. K. Gelingsheim, stavo z g. Maks Vršcem 5 fl., ekscelencija knezoškof za marc 4 fl., Seb. Storf, trgovec v Št. Andreju na Koroškem, po dr. Sernecu 10 fl., slavna „Posojilnica v Pišecah“ 5 g., Anton Vrtovšek, župan v Pišecah 5 fl., Alojzij Kreft, župnik v Kalobji 2 fl. Vsem blagim dariteljem presrečna zahvala v imenu naše mladine in prosimo še daljnih milodarov.

Mako Veršec l. r.,
blagajnik.

Mihael Vošnjak l. r.,
predsednik.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Iz dopolnilnih volitev v mestni zastop na Dunaji se razvidi, da so ljudje že siti liberalizma, najbolj pa tega, ki ga prodaja „rod Izraela“ in njegovi kršč. sluge. — V drž. zboru je te dni proračun naučnega ministerstva v razpravi. Kakor se kaže, misli minister dr. plem. Gautsch gledé dosedanje postave o ljudskih šolah na neko izpremembo, toda drugačnjo, kakor knez Liechtenstein. Liberalci jemljejo pa mu že to misel za zlo, kaj še le bode, ko dobé njegov načrt postave v roke! Slov. poslanca dr. Gregorec in prof. Šuklje sta razjasnjevala razmere ljudskih in srednjih šol, kakor so one po slov. krajih in razumeje se, da ni bila hvala, kar sta govorila — za šolske oblasti. — V Gradci so imeli štaj. tovarnarji neko zborovanje; možje so hudi, da je avstrijski zastopnik v Bombaji poročal trgovinskemu ministru, kako da se pošilja iz Avstrije v tiste kraje le ničvredno blago, nekaj, kar je in še bode našemu cesarstvu na veliko škodo. Prav je to bilo od njega, toda tovarnarjem njegovo poročilo ni bilo po godi. — Drž. poslanec koroške trgovinske zbornice, dr. Dumreicher je tarnjal v drž. zboru, češ, da se

*) Kakor vidite, ugodili smo Vaši prošnji, želimo le še sedaj, da se izpolni tudi Vaša želja. Ured.

šopiri slov. duh po Koroškem, Kranjskem in Štajarskem, nemški pa se zviija v hudih bolečinah, kajti zatira ga že celo vlada sama v teh krajih. Mož kaže, da pri njem ni ime brez pomena. — Slov. Korošci si snujejo v večih krajih posojilnice ter se rešijo po njih prej ali slej nemških svojih jerobov. — C. kr. okr. glavar v Litiji na Kranjskem je prepovedal prodajati sirove palice, to pa za to, ker jih kradejo ljudje v tujih gozdih. — V Ljubljani je bil urednik „Slov.“ na tožnji klopi, ker je prinesel „Slov.“ nek dopis — v hrvaškem jeziku. — Po Primorji se klatijo človečeta, ki vabijo ljudi, naj gredó čez širo morje v daljno Brazilijo in žal, da jim gredó še zmirom ljudje na limanice. — V Trstu so razkrili na vrtu pred postajo južne železnice spomenik, naj naznanja ljudem, da je Trst že 500 let združen z Avstrijo. To pa Italijanom ni po volji in so za to metali po mestu petarde. Nekaj teh možieljev pa so ujeli. — Za izvolitev mesta in trgov po Istri se priporoča g. M. Mandić; ako ga izvolijo, bode jim mož gotovo na čast v drž. zboru. — Na Reki je bilo one dni veliko slov. gospóde pri veletržci g. J. Gorupu, da se mu zahvali za veliko denarja, ki ga je razdelil za dobrodelne namene po raznih slov. krajih. — Iz ogerskega ministerstva sta odstopila dva ministra, ali pl. Tisza še nima drugih mož, da jih postavi na nju mesto. V drž. zboru še ni konec razprav o vojaški postavi, in poslanci so že prav blizo do pobojev. To vam je hrabro ljudstvo, to madjarsko!

Vunanje države. Iz Amerike je bilo te dni nekaj nad sto romarjev pri sv. Očetu v Rimu. Vsak je prejel iz roke sv. Očeta spominško svetinjo. — Po Italiji vre čudno, krivo je tega veliko uboštvo, v katero leze ljudstvo, ne da zna človek pomoči za to. Najbolje je še to, da Italijanu ni treba veliko za življenje. Pri Milanu so se kmetje ali „coloni“, kakor se jim pravi v Lombardiji, vzdignili zoper graščake, od katerih imajo polje v najem, pa jim nimajo plačati najemščine. — General Boulanger je jako pregnan mož, sedaj potuje po francoskih mestih ter pridiguje, da je krivica pregnajati katoliško cerkev, če vidi, da so ljudje zoper to, brž pa zasuee plašč, ako kje vidi, da veje drug veter. No, nasprotnik ni kat. cervi. — V Anglijo ne pusté živine iz nemških krajev, pravijo, da zavoljo bolezní na parkljih, brž pa le zato, ker gre preveč denarja za-njo iz doma. — Belgijska kraljica in nje mlajša hči Klementina, pridete prihodnji teden v Miramar pri Trstu, kjer biva cesariščinja-udova, nadvojvodinja Štefanija, od ondot pa se podaste v Milan. Tam jima pride pa naproti italijanski kraljevič, mogoče, da zavoljo zaroke. — Nemškemu kančelarju, knezu Bismarku, se očita da je on naščul ono leto srbsk. vlado v vojsko z Bolgari.

Težko, če ni to resnica. — Rusija se hvali, da ji je lani 60 milj. gold. ostalo v drž. kasah. Skorej bi jih ji človek zavidal; taka hvala je v drugih državah redka. — Iz Bolgarije se poroča, da ima knez Ferdinand še vedno upanja, da se vzdrži na bolgarskih tleh; škoda, da že drugim ginéva to upanje. — Novo srbsko ministerstvo je djalo veliko uradnikov iz službe in je postavilo druge, se ve, da svoje može na njih mesto. Je-li taka navada dobra, o tem pa dobi človek lahko svoje dvome. — V vrsti turskih ministrov je sedaj prvi kristjan in v rokah ima drž. mošnjo. To je sicer zoper mahomedansko vero, toda če se posreči možu, da spravi kaj več denarja v prazno mošnjo, tedaj mu odpusti more biti tudi prerok Mahomed njegov greh — to, da je kršč. vere. — Grška vlada gleda z neko nevoljo na našega ministra za finance ter ji ni po volji njegov načrt postave, vsled katere bode tujim državam težje vleči iz naših krajev denar. To bode že gotovo, ali nam je bilo treba take postave. — V Baltimore, mestu severne Amerike, je umrla zamorka Flora Bowman, štela je nekaj dni manj 115 let, leta 1809 jo je bil kupil nek oštir za sužinjo; 43 let stara se je oženila, sedaj pa šteje nje rodbina 61 glav. Se ve, da niso več sužnji.

Za poduk in kratek čas.

Škofija in nadduhovnija Ptujška.

(Dalje.)

I. Škofija Ptujška.

1. Početek in razvoj krščanstva v Ptuj

Ptuj, precej časa rimska metropola v gornji Panoniji, je v kolonijo povzdignjen dobil mnogo naselnikov iz Italije. Največ jih je prišlo iz Rima, središča krščanstvu. In ravno s temi naselniki vtegnili so v Ptuj dospeti prvi kristjani in z njimi je med paganske prebivalce mestne bila vsejana prva iskra resnice in pravega spoznanja božjega, ki je zaradi hudega preganjanja kristjanov sicer celo na skrivnem tlela, a vsekako srca za Kristusa ogrevala. Tudi v vrstah rimskih legij, ki so bile v Ptuj nameščene, znašlo se je brezdvomno več krščanskih vojščakov, ki so na razvoj krščanstva dobrodejno vplivali. Vrhu tega je mesto tako ugodno ležeče ob veliki državni cesti, ki se je iz Italije v Panonijo vila, bilo v tesni zvezi z najimenitnejšimi mesti rimskega cesarstva, zlasti z Oglejem in Sremom, kjer se je krščanstvo bilo že o času apostolov razširilo in močno vtrdilo. Od tod se je krščanska vera po trgovcih, delavcih, vojakih in uradnikih zanesla kmalu tudi med sosednja ljudstva in tako dospela tudi v starodavni Ptuj, preden so bili prišli tje pravi oznanjevalci krščanstva.

Ako pa vprašamo sedaj, od katere strani da so v Ptuj dospeli prvi misijonarji, ali iz Ogleja, ali iz Srema, je pač zelo težavno, na to določno odgovoriti. Zgodovinarji so namreč v tem oziru različnega mnenja; — eni trdijo, da je zibelka krščanstva za naše kraje stala v Ogleju, drugi pa z utemeljenimi dokazi ono čast prisojujejo staremu Sremu.

Oglej, svoje dni veliko, bogato in imenitno mesto, prvo za Rimom v zahodnih deželah, slavno zaradi trgovine med Italijo in Panonijo, ob obalah Jadranskega morja — časti kot prvega svojega blagovestnika sv. Marka, evangelista, katerega je bil sv. Peter iz Rima tje poslal, da oznanjuje ondi sv. evangelje. Ko pa se je sv. Marko vrnil v Rim, da bi se vsled želje prvaka apostolov podal v Aleksandrijo, pustil je Oglejčanom za svojega naslednika domačina sv. Mohora, ki je od sv. Petra v škofa posvečen, bil prvi škof Oglejski. On in njegov pomočnik sv. Fortunat sta si za slovenske kraje tolike zasluge pridobila, da ju Slovenci lahko s ponosom imenujejo svoja apostola.

Mogoče je, da je po njih luč sv. vere zasijala tudi v Ptuj, a verjetniše je, da so prvi oznanjevalci sv. vere v Ptuj prišli iz Srema.

Srem ob Savi poleg Mitrovice, v starih časih največe mesto v Panoniji, glavno skladišče za vojaško spravo v vojni zoper Dake in druge narode, zbirališče vojnih trum, središče pretorijalnega prefekta za vso Ilirijo in politična metropola ne samo za Panonijo, temveč tudi za ves Norik, je bil poznej tudi v cerkvenih stvareh glavno mesto vse Ilirije, in tako je nadškof Anemij zamogel na cerkvenem zboru v Ogleju l. 381. po vsej pravici vsklikniti: „Glava Ilirije ni nobeno drugo mesto, nego Srem; jaz pak sem škof tega mesta in rečem onemu, kateri ne priznava . . . „anathema“, to je: naj bode izobčen.

Pripoveduje se, da je sv. Peter potujoč skoz Srem postavil tam za predstojnika krščanski občini nekega Epeneta, a ko je bil ta l. 56. v Kartagino premeščen, da je poglavar cerkve Sremčanom sv. Andronika za škofa odločil in posvetil in sv. Pavel jim ga je iz Rima poslal okoli l. 61.

Ker pa je Ptuj, kakor v civilnem, tako cerkvenem oziru spadal v upravno oblastnijo Sremsko, sme se za gotovo trditi, da je svitla zarja Kristusove vere zasijala v Ptuj najboljše iz Srema in da je Sremski nadškof ustanovnik krščanske občine in škofije v Ptuj. Ni nam sicer znano, kedaj da se je to zgodilo, a toliko je gotovo, da je že v drugi polovici drugega veka bila v Ptuj krščanska občina, ki je imela lastnega višega pastirja. Žalibog se nam imena prvih škofov Ptujških niso ohranila, še le v drugi polovici tretjega veka zasledimo v Ptuj

prvega po imenu nam znanega škofa: sv. Viktorina. (Dalje prih.)

Smešnica 14. „Slabi so časi, slabi“, toži čevljar svoji ženi. „Človek res ne zna, kaj je boljše, živeti ali pa umreti?“ „Meni“, odvrne žena zadovoljno, „meni je vse eno, če sem pri tem le zdrava.“

Razne stvari.

(Vesela zmaga.) V Celji so imeli slov. veleposestniki v torek dne 26. marcija vesel den. Pri volitvi v okr. zastop so zmagali lepo in sicer letos prvokrat. Izmed 100 volilcev volilo jih je 90, 48 za slovensko, 42 pa za nemškutarsko stranko. Slava značajnim možem!

(Izvoljeni) so od veleposestva v okr. zastop Celjski gg.: Vit. Berks, J. Hausenbichler, A. Mastnak, J. Pečnak, F. Pospeh, dr. Srnec, J. Stožir, pl. Vasič, M. Vošnjak in K. Vrečar.

(Ptujsko učiteljsko društvo) bode imelo dné 4. aprila t. l. ob 10. uri dopoludne svoje mesečno zborovanje, pri katerem bode g. Ivan Balon, vodja in oskrbovatelj deželnih ameriških trsnic v Halozah, zbranim učiteljem praktično kazal: požlahtnjevanje, sajenje ameriških trt in kakó se imajo ameriške trte zakopati, da se hitro vkoreninijo. Z ozirom na izredno važnost tega praktičnega pouka, nam pač ni treba posebe povdarjati, da se ga naj vsi učitelji udeležijo.

(Kriva pot.) Nekateri nemški učitelji na gimnazijah v Celji in v Mariboru kričé strašno nad č. g. dr. Gregorcem, češ, da jim je v drž. zboru storil krivico, kajti njim ni nič manj, kakor za nemir in sovraštvo do svojih slov. učencev. No, mi sicer ne znamo, kako da je pri njih s tem sovraštvom, to pa vemo, da sta n. pr. dr. Heigel in Kirchlechner v Mariboru ter Ploner v Celji vselej v odborih, ki delajo priprave za volitve, prvi k redu in vselej na strani nemških, liberalnih kričačev.

(Na vinorejski šoli) v Mariboru so čudne razmere. V novem času imajo sicer na njej poduk v kršč. nauku ali g. ravnatelj Kalman misli, da učencem ni treba iti k velikonočni spovedi. Na njegovo naznanilo je namreč dež. odbor v Gradci „komandiral“ ono sredo učence na delo, ne pa, kakor je g. učitelj veronauka odločil, k sv. spovedi. Na isti šoli je še sedaj učitelj nek J. Ketz; čuden mož zapisal je sebe in svojo rodbino v začetku tega leta — protestantski veri.

(Iz Zdol) se nam piše, da je gospa Hočevar iz Krškega poslala kraj. šol. svetu 50 fl. za uboge učence in učenke ali doslej ne zna nihče iz tega sveta, kje da je denar. Razumeje se, da tako gospodarjenje ni pravo.

(Vratna vnetica.) Ljudsko šolo so pri sv. Martinu blizu Vurberka zaprli, ker je skorej polovica otrok zbolela. Otrok se je lotila huda vnetica v vratu.

(Premeščanje.) Iz Rogateca gre g. dr. Leon Filaferro za c. kr. notarja v Kozje. Solzá pa ni bilo, ne žalosti v Rogatci, ne veselja v Kozjem za voljo tega premeščanja.

(Posojilnica) v Mozirji je imela lani fl. 201.004.11 prihodkov. Le-ta posojilnica obstoji že 15. leto in njej se vidi, da jo imajo razumni, varčni možje v rokah. Bog daj srečo še na dalje!

(„Službovnik.“) Marljivi c. kr. major v pokoji, g. J. Komelj pl. Sočebčan, je izdal „službovnik“ za c. kr. vojaštvo. Slov. prestava „dienstreglementa“ je gladka in mi priporočamo slov. možem, ki so vojaki, ta službovnik prav iz srca. Veliko lažje jim bode opravljati svojo službo, ako vedó, kaj in kako jim se je nositi pri raznih vojaških opravkih.

(Prepira konec.) V Celovci sta se sprla nek postrešček z necim pekovskim pomočnikom. Zadnji je v tem prvega precej ranil z glažem, potem pa sta prišla vsak na svoj kraj: pek v ječo, postrešček pa v bolnišnico.

(Na prosto!) Rok Vodušek je bil v zaporu na Vranskem ali ni mu bilo to prav po volji. Zato je prevrtal steno ter je zlezal skozi luknjo iz ječe, ali v tem je padel ter si je zlomil nogo. Sedaj sedi zopet pod ključem, nogo pa ima — v trskah!

(Iz učiteljstva) G. Matija Jeraj, nadučitelj v Braslovčah, stopil je v pokoj. Služboval je v Poličanah, pri sv. Križu tik Slatine, v Galiciji, na Dobrni. Tukaj mu je leta 1879 deželno-šolski svet poslal pohvalno pismo za vspešno delevanje, ob enem pa mu odkazal službo v krasnej dolini ob Savinji. Na Dobrno je kot učitelj prišel g. Armin Serajnik. G. Miha Urban, učitelj na Dobrni, je koncem novembra vzbolel ter se je preselil k svojej materi vdovi v Vuhredu, kjer je dne 22. marcija umrl še le 22 let star. Bil je tih in blag značaj in se je tudi za smrt lepo krščanski pripravil. Svetila mu večna luč!

(Nečloveštvo) V Razgorji blizo Lemberga je Martin Kerner prenočeval v štali. Dva lopova sta ga izvabila iz postelje ter ga z noži grdo razmesarila.

(Poštenost) prisvojuje „D. Wacht“ sebi in svoji stranki, vsi drugi pa smo ji Bog zna, kaj, samo pošteni ji nismo. No, kdor trka na svoje poštenje, kedar mu nihče ne očita nepoštenja, tak nima dobre vesti. Kdor bere pa spake, ki jih bere „D. W.“ rada iz „Slov. Gospodarja“, posebno pa še v zadnjem listu, in jih človek išče zastoj v našem listu, tak dobi pač čudne misli o pošteni mož, na katere se ona opira. Ne, pošteno ni orožje, ki ga vihti, toda kaj se če ponočnjači!

(Radodarnost.) Graška „Tagespost“ naznanja, da je g. Stöger, učitelj pri sv. Petru pri Mariboru, prejel od drž. sadne razstave na Dunaji društveno svetinjo. To pa ni Bog zna, kaj, kajti od te rastave so se poslale enake svetinje tudi tacim, ki še le ene koščice niso bili poslali na razstavo.

(Duhovske spremembe.) Č. g. A. Petek, kaplan pri sv. Vidu blizu Šmarja, je umrl pri usmiljenih bratih v Gradci, po dolgi bolezni, star 28 let in č. g. Martin Heric, kaplan v Reichenburgu, pa v 27. letu svoje dobe. Naj počivata v miru!

Loterijne številke:

V Trstu 23. marcija 1889: 20, 56, 67, 76, 27
V Lincu " " 13, 8, 52, 61, 26

V zalogi tiskarne sv. Cirila

dobi se za čas sv. posta molitvenik

„Marija žalostna mati“.

Sostavil Franc Ser. Bezjak,

kn. šk. duh. svetovalec in župnik pri sv. Marku niže Ptuja. V polusnji 80 kr., z zlatim obrezom 90 kr.,

Po pošti 10 kr. več.

NB. Dobro bode, če se knjig več skup naroči, ker je poštnina potem manjša.

Gospodarji!

Za spomlad vam priporočam mojo popolnoma zbrano zalogo vseh semen.

Tudi se pri meni dobi poljski gips, vosek in ličeje za cepljenje.

M. Berdajs
v Mariboru.

2—3

„Oves Willkomm“.

Ta oves je med vsemi sortami v plavninskih deželah najzgodnejši, plodnejši in težji; raste na visoko od 5—6 čevljev, ima močno, dobro slamo za krmo in se ne poleže.

Zadostuje, ker se ta oves redko seje, 40 kil kot seme za jeden plug. Cena za kilo 25 kr. Ako se vzame več kakor 50 kil za kilo 20 kr.

Razpošilja, kakor dolgo seže, vreče po 5 kil za 1 gld. 80 kr. proti pošiljatvi zneska ali poštnem povzetju franko na vsako poštno postajo

Benedikt Hertl,

veliki posestnik na grajščini Golič pri Konjicah.

6—8

(Južno Štajarsko.)

Naznanilo.

„Posojilnica v Slatini“ ima redni občni zbor dne 7. aprila t. l. ob 3. uri popoldan v navadnem prostoru hšt. 1 pri sv. Križu.

Dnevni red:

1. Potrjenje letnega računa;
2. Volitev odbora;
3. Nasveti.

Posojilnica v Slatini,
dne 25. marcija 1889.

Načelstvo.

Zaloga v Mariboru pri Alois Quandestu, Gosposke ulice.

Pravo francosko žganje (cognac).

Kaj je pravo francosko žganje?

Iz francoskega in južnoštajerskega jakega močnega brdskega vina Izerpljeni alkohol, pod imenom „cognac“ zdravniški pripoznano dietično, duh in telo oživajoče slastno in zdravilno sredstvo. Kaj se dobi navadno mesto takega zdravlila? Navadno žesto s soljo pomešano, ktere upliv na telo je, če ne škodljiv, jednak ničel. Če vsa uporabljena sredstva proti ischias, reumatizmu, živčanim boleznim, izpadu las, protinu, trganju v udih, ohromenju, ranam vsake vrste, boleznim v glavi in zobeh i t. d. nič ne pomagajo, naj še pokusi vsaki boleznik iz južnoštajerskega znamenitega Konjliškega, lastno pripravljene vina destilovano, na vse ove bolezni čudno delujoče, pravo francosko žganje vporabiti. Mala stekl. 60 kr., v. 1 gl. 20 z.

Stari cognac, posebnv okrevajočim in na žedelnih bolaniam preporočljiv, 1 steklenica gl. 1.50, naročbe 4 v. steklenice pošiljajo se franko brez dalnjih stroškov.
BENEDIKT HERTL
veliki posestnik na grajščini Golič pri Konjlicah, Južno-Štajerska.

Zaloga v Mariboru pri Alois Quandestu, Gosposke ulice.

Maribor
Gosposke ulice 3.
Prodajalnica papirja in vsakovrstne sprave za pisanje in solto, šolskih in molitvenih knjig
Naročajo se tudi lahko vsi modni listi avstrijski in vumarnji, ilustrirani časopisi.
na drobno in veliko.
poprej **EDUARD FERLINC.**
Zaloga za tovarne, vsake vrste knjig za trgovce, knjige za kopije, papirnaté žaklje in zavitke, papir iz slame, za loščenje in zavitke.
Andrej Plauzer,
Novosti
posebno pisma za gratulacije, karton, silnat in katunov papir v krasnih barrah
Knjigovezarna.
Gosposke ulice 3
Maribor.